

MEMORIE VAN TOELICHTING NAAR AANLEIDING VAN DE BEELDVORMENDE AVOND

Tijdens de sessie kwam het verzoek om de aanbidding en de keuze voor de eigen werkorganisatie meer te duiden in het kader van Kosten, Kwaliteit en Kwetsbaarheid. In deze toelichting geven we een uitgebreider antwoord op een aantal thema's uit de vragen en geven we hiermee antwoord op deze insteek.

KOSTEN

VERGELIJKBAARHEID VAN DE AANBIEDINGEN

Beide partijen hebben een aanbidding gedaan op basis van het volledige grondstoffenplan, waarbij een aantal zaken **omwille van de vergelijkbaarheid in overeenstemming zijn vastgesteld**. De uitgangspunten voor de aanbidding zijn.

1. De inzameling in de laagbouw is op basis van minicontainers voor restafval, gft en PBD die elk iedere drie weken worden geleegd
2. De inzameling in de hoogbouw is op basis van verzamelcontainers restafval die worden nagescheiden om het PBD eruit te halen. Bij de hoogbouw komen daarnaast verzamelcontainers voor het ophalen van GFT (de zogenaamde FAKE zuilen). Er is in beide aanbiddingen rekening gehouden met 80 GFT cocons. De inwoners van de hoogbouw ontvangen op hun verzoek een emmertje voor het GFT in de keuken. Er is in de aanbidding rekening gehouden met 1415 bakjes om uit te delen.
3. Er is rekening gehouden dat de kern van Egmond aan Zee blijft werken met twee containers (GFT en PBD) en het restafval brengt naar een ondergrondse verzamelcontainers.
4. Voor de rest van de gemeente zijn er meer verzamelcontainers voor restafval gereserveerd als blijkt dat er meer knelpunten zijn. In beide aanbiddingen is rekening gehouden met in totaal 18 nieuwe verzamelcontainers voor restafval, en een omhuiging van 5 PBD containers naar restafval containers.
5. In de aanbidding is verder rekening gehouden met de volgende extra containers die worden uitgezet en geleegd.
 - a. 10 papiercontainers
 - b. 2 textielcontainers
 - c. 7 containers voor elektrische apparaten
 - d. 7 containers voor luiers en incontinentiemateriaal
 - e. 30 bladkorven
6. 15 van de restafval containers worden uitgerust met een dubbele inwerpopening van 30/60 liter. Deze containers worden met name geplaatst op locaties waar veel ouderen wonen
7. Er wordt een tariefprikkel geïntroduceerd
8. Inwoners kunnen hun grote container voor restafval of GFT inwisselen tegen een kleinere. Voor PBD zijn alleen de grote containers van 240 liter beschikbaar.
9. De inzameling van grof afval aan huis blijft gehandhaafd, maar verandert in een dienstverlening tegen betaling.
10. Over de inzameling van grof afval op de milieustraat loopt een separaat besluitvormingstraject. Tot die tijd blijft de bestaande situatie gehandhaafd.
11. Er komt een maatwerkregeling voor medisch afval

12. De implementatie van het grondstoffenplan wordt begeleid door een uitgebreide communicatiecampagne
13. Er komt een maatwerkinformatie voor nieuwe inwoners en toeristen in de gemeente

Let wel: de uitgangspunten zijn opgesteld op basis van een gezamenlijke inschatting op basis van kentallen, en ervaringscijfers in andere gemeenten. Het is mogelijk dat tijdens de implementatie bijvoorbeeld behoefte is aan meer gft cocons of meer luiercontainers. De uitgangspunten zijn niet zodanig beperkend opgesteld dat deze aantallen niet kunnen worden aangepast in de praktijk, maar er is gekozen om de aanbiedingen voor beide partijen vergelijkbaar te maken door uit te gaan van gelijke aantallen.

Deze onderdelen zijn dus voor beide partijen hetzelfde. Daarnaast hebben beide partijen ook met gelijke tarieven gewerkt voor de afvalstromen. Dit omdat dit contract enkel gaat over de inzameling, en de verwerking momenteel niet ter discussie staat. Deze tarieven zijn in de aanbieding opgenomen op basis van prijspeil 2021. Deze zullen gedurende de loop van het contract op basis van schommelingen in de verwerkingsmarkt en nieuwe contracten steeds worden aangepast.

VERSCHILLEN IN DE AANBIEDING

Daarnaast hebben beide partijen ook hun eigen insteek. Deze leiden tot de verschillen in de aanbiedingen. Deze zijn grotendeels besproken in de sessie. Het betreffen de afvalapp, de inzameling door middel van zijbeladers, de communicatie uitingen, de brandstof van de voertuigen en de bedrijfsspecifieke onderdelen (overhead) van beide bedrijven.

Het totale verschil tussen beide aanbiedingen is op termijn € 575.000 exclusief indexering.

Deze vraag is gesteld aan beide partijen. HVC is een andere mening toegedaan. Deze is integraal toegevoegd.

INDEXERING

Beide partijen hebben een aanbieding gedaan op basis van prijspeil 2021, en deze worden middels CPI geïndexeerd.

- Voor HVC geldt dat de volledige aanbieding exclusief de afvalstromen en de afschrijvingen ieder jaar wordt geïndexeerd.
- Voor de eigen werkorganisatie geldt dat de volledige aanbieding exclusief de afvalstromen en de afschrijvingen ieder jaar wordt geïndexeerd, behoudens de tarieven voor de werknemers. Daarvan is de indexatie voor de jaren 2023 en 2024 al verwerkt. Na die jaren geldt eenzelfde indexering als voor de aanbieding van HVC.

Door de indexering gaat het verschil tussen beide partijen op termijn alleen groter worden.

TARIEVEN

Doordat er in de aanbiedingen nog onzekere factoren zitten (aantallen, verwerkingstarieven) is het nog niet mogelijk om de tarieven voor de inwoners voor de toekomst te voorspellen. Het verschil tussen beide aanbiedingen is wel structureel.

KWALITEIT

RAPPORT EIGEN WERKORGANISATIE TEN OPZICHTE VAN DE REST VAN NEDERLAND

Om de kwaliteit van de eigen werkorganisatie te duiden hebben we een kort benchmarkrapport over prestaties, beleid en kosten opgesteld waarin we de prestatie van de eigen werkorganisatie vergelijken met de prestaties in Bergen, in Noord Holland en in Nederland.

RESTAFVAL IN KILOGRAM PER INWONER PER JAAR (BRON CBS 2019 EN PROGNOSE BUCH 2021)

Buch 2019	184
Bergen 2019	199
Noord Holland 2019	178
Nederland 2019	141
Prognose Buch 2021	103

PERCENTAGE GEMEENTEN INGEVOERD OP DE TARIEFPRIKKEL (2021) (BRON IPR NORMAG RAPPORT 2021)

Buch 2021	100%
Noord Holland 2021	6,5%
Nederland 2021	Ca 50%

GEMIDDELDE AFVALSTOFFENHEFFING 2020 (BRON RIJKSWATERSTAAT)

Buch	€ 275
Bergen	€ 318
Noord Holland	€ 306
Nederland	€ 263

INNOVATIEKRACHT

De eigen werkorganisatie heeft grote ambities op het gebied van de circulaire economie. Hier kiest zij in veel gevallen een koploperspositie en ambieert zij om met haar gemeenten een forse stap te zetten op de duurzaamheidsladder.

Dit hebben ze onder meer in de afgelopen jaren al gedaan en gepresteerd;

VOLLEDIG DUURZAAM WAGENPARK

De werkorganisatie heeft haar volledige wagenpark ingericht met duurzame voertuigen. Voor de kleinere voertuigen wordt gereden met elektrische voertuigen en de grotere voertuigen rijden op HVO100. Hiermee wordt een well to wheel emissie-voordeel geboekt van meer dan 90% ten opzichte van de huidige Europese norm en 'industriestandaard' waarbij er wordt uitgegaan EUROVI voertuigen.

E-COMMUNICATIE MET DE INWONERS

De eigen werkorganisatie maakt net als alle inzamelaars in Nederland gebruik van digitale platformen om haar inwoners te bereiken. Dit betekent dat er naast de telefoonlijnen een digitale balie wordt ingericht met vragen en suggesties. Ook wordt de bestaande afvalapp begin 2022 vervangen door een nieuwe versie. Hiermee komen er ook mogelijkheden om via de app bestellingen en betalingen te doen voor bijvoorbeeld grofvuilafspraken, meldingen of klachten door te geven, en er komt een link met de belastingsite om de eigen gegevens in te zien. De eigen werkorganisatie gaat nog verder. Toen het dit jaar door Corona niet mogelijk was om inwoners live te betrekken bij het grondstoffenplan is ook dat platform digitaal opgericht, hetgeen ook door de inwoners goed is ervaren.

CIRCULAIR MAAKONDERWIJS

De BUCH ontwikkelt Circulair maakonderwijs samen met de basisscholen om kinderen weer te leren maken en repareren.

Het onderwijs centreert zich rondom de afvalstromen; textiel, metaal, hout en elektrische apparaten. Dit om het afvalprobleem onder de aandacht te krijgen, maar ook kinderen skills te leren voor een circulaire economie. Hiermee is de werkorganisatie de eerste in Nederland (en wereldwijd) die dit onderwijs regulier aanbiedt, ingebed in het curriculum.

PRIJSVRAAG RIJKSWATERSTAAT

In 2019 heeft de werkorganisatie een prijsvraag gewonnen voor een onderzoek naar een circulair ambachtscentrum voor de BUCH. Hiermee hoort ze tot een groep koploper gemeenten en is ze verbonden aan het netwerk van Rijkswaterstaat. Dit circulaire ambachtscentrum is momenteel de insteek van een separaat besluitvormingstraject dat in voorbereiding is.

VOUCHER STIMULERINGSFONDS

Onlangs heeft de werkorganisatie een nieuwe subsidie gewonnen om een inleverstraat voor herbruikbare goederen (gekoppeld aan de milieustraat) door een architect uit te laten tekenen. We zijn de eerst in Nederland die dit visueel gaat maken en laat ontwerpen.

INWONERTEVREDENHEID

De BUCH verzamelt (nog) geen tevredenheidscijfers die gericht zijn op de dienstverlening van afval. Er is in 2021 wel een grote burgerpeiling uitgevoerd onder alle gemeenten van de BUCH die raakt zijdelings aan een aantal onderwerpen. De belangrijkste scores geven we hieronder weer;

Tabel 1.1 - Respons naar gemeente

	Bergen	Uitgeest	Castricum	Heiloo	Totaal
Benaderd	2.000	2.000	2.000	2.000	8.000
Meegegaan	682	613	690	761	2.746
Respons	34%	31%	35%	38%	34%

Beoordeling leefomgeving

Tabel 2.5 – Beoordeling onderhoud directe leefomgeving (% (helemaal) mee eens met de stelling).

	Bergen			Uitgeest			Castricum			Heiloo			NL
	2016	2019	2021	2016	2019	2021	2016	2019	2021	2016	2019	2021	'19-'21
perken en plantsoenen zijn goed onderhouden	60%	62%	61%	76%	77%	69%	76%	78%	77%	66%	64%	66%	61% RANGE: 28%-87%
straten, paden en trottoirs zijn goed begaanbaar	69%	72%	70%	70%	71%	63%	73%	70%	71%	74%	67%	68%	66% RANGE: 46-80%
weinig tot geen dingen kapot in de buurt	83%	85%	83%	86%	89%	81%	92%	87%	85%	88%	89%	83%	80% RANGE: 61-92%
buurt is schoon	73%	79%	74%	75%	78%	71%	85%	83%	78%	83%	83%	79%	68% RANGE: 48-85%

Beoordeling communicatie

	Bergen			Uitgeest			Castricum			Heiloo			NL
	2016	2019	2021	2016	2019	2021	2016	2019	2021	2016	2019	2021	'19-'21
Kan gemakkelijk aan gemeentelijke informatie komen % (helemaal) mee eens	76%	72%	62%	75%	75%	64%	73%	76%	68%	79%	81%	72%	74% RANGE: 51-84%
De gemeente gebruikt heldere taal % (helemaal) mee eens	62%	55%	56%	66%	69%	63%	62%	64%	58%	71%	74%	65%	65% RANGE: 52-78%
Waardering communicatie/ voorlichting gemeente Rapportcijfer	6,6	6,5	6,2	6,7	6,7	6,6	6,5	6,7	6,7	6,9	7,0	7,0	6,6 RANGE: 5,6-7,0
% voldoende (rapportcijfer van 6 of hoger)	-	82%	78%	-	87%	84%	-	86%	85%	-	90%	90%	-

KWETSBAARHEID

BORGING PROCES INZAMELING

Afval is een continu proces dat gewaarborgd moet worden, omdat het anders tot problemen leidt bij inwoners en in de openbare ruimte. De werkorganisatie is zich hier terdege van bewust en heeft hiervoor diverse afspraken en processen opgesteld om deze dienstverlening te borgen.

Er werken in de buitendienst van de BUCH 240 personen. Een deel hiervan zijn chauffeurs met een groot rijbewijs. Alle mensen met een groot rijbewijs werken jaarlijks minimaal een dagdeel mee met de inzameling om hun kennis hierover bij te houden. Op deze wijze kunnen ze in een noodsituatie invallen als dat nodig is. Verder geldt.

1. Er is een prioritering aangebracht in de werkprocessen. Dit betekent dat bij onverwachte uitval mensen uit minder urgente processen worden overgeplaatst naar het afvalinzamelproces
2. Er is sprake van een flexibele schil van uitzendkrachten die naar behoefte kan worden ingezet om piekbelasting op te vangen. Dit betekent dat ingewerkte krachten naar een positie gaan waar ervaring en wijkkennis noodzakelijk is, en dat de uitzendkrachten zonder wijk of specialistische kennis op zo'n moment bijspringen waar extra handen nodig zijn. Alle uitzendkrachten krijgen overigens een basisinstructie voordat ze aan de slag gaan.
3. Binnen de BUCH maken de gezamenlijke gemeente gebruik van een kleine overcapaciteit van de voertuigen om onverwachte uitval op te vangen.
4. Er zijn afspraken gemaakt met leveranciers voor het preventieve onderhoud van de inzamelmiddelen.
5. De BUCH heeft een eigen garage en eigen monteurs. Dit betekent dat zij zelf het eerstelijns onderhoud van zowel de voertuigen als de inzamelmiddelen uitvoeren. De BUCH heeft naast eigen monteurs ook een volledig servicecontract met de leverancier van de voertuigen waar strakke afspraken zijn gemaakt dat zij binnen korte tijd aanwezig moeten zijn als eigen monteurs het hinder niet kunnen verhelpen. Als de monteur het niet kan verhelpen, gaat het voertuig pas naar de leverancier. Indien een voertuig langdurig uitvalt zorgt de leverancier voor vervanging.

Deze structuur heeft ertoe geleid dat de werkorganisatie in drie gemeenten tegelijk de implementatie kon doen van het nieuwe grondstoffenplan terwijl ook de normale dienstverlening bleef doorlopen. Dit tegen de achtergronden van corona duidt op een solide borging van de dienstverlening

AFSPRAKEN OVER OVERDRACHT VAN MENSEN BIJ NIEUWE CONTRACTEN

In de Nederlandse wetgeving is het principe verankert van 'mens volgt werk'. Dit principe is ook in de huidige DVO omschreven, waarbij partijen bij het opzeggen van de DVO een gezamenlijke verplichting hebben om voor de mensen die de werkzaamheden hebben uitgevoerd een oplossing aan te bieden. Deze oplossing kan bij de opzegging van HVC gevonden worden in andere dienstverlening bij HVC of bij het nieuwe contract met de werkorganisatie. Hierover zijn nog geen afspraken gemaakt.

Eenzelfde principe wordt ook toegepast als de gemeente Bergen in de toekomst besluit om de dienstverlening bij de eigen werkorganisatie te stoppen en te kiezen voor een andere partij. Indien er in de tussentijd andere wetgeving wordt opgesteld heeft dat uiteraard ook invloed op dit antwoord.

LANDELIJKE TREND OVER AANBESTEDING

We zien in de markt in een beweging die weg beweegt van commerciële partijen (ook door een afname van interesse door deze marktpartijen) en een beweging waarin steeds minder gemeenten de afvalinzameling zelf in hun uppie uitvoeren.

Er is een opkomst waarin overheidsgedomineerde partijen die de werkzaamheden op het gebied van afvalinzameling voor meerdere gemeenten uitvoeren. Dit kunnen samenwerkingsverbanden zijn tussen gemeenten die gezamenlijk een eigen werkorganisatie oprichten in de vorm van een GR (zoals de BUCH), of NVs die op grotere afstand staan van de besturen, zoals bijvoorbeeld HVC.

De juridische constructie is in beide gevallen iets anders. Bij de BUCH is er sprake van een eigen werkorganisatie en inbesteding. Bij HVC is er ook sprake van een uitzondering op het aanbestedingsrecht in de vorm van een contract op basis van alleenrecht. Beide situaties kennen een separaat risicoprofiel. Dit is nader uitgewerkt in de besluitvormingsnotitie.

VERSNELDE UITROL PBD BAK

Voor de versnelde uitrol van de PBD bak is een separate contractafspraken gemaakt met HVC die los staat van de besluitvorming in dit dossier. Beide partijen gaan uit van honoratie van deze contractafspraken.

INHOUDELIJK

Naast de 3 K's zijn er nog een aantal inhoudelijke vragen gesteld.

FIJNSTOF

De ontwikkelingen op het gebied van de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzamere opties zijn inmiddels in volle gang. In eerste instantie heeft men zich echter niet op het segment van de grotere zware vrachtvoertuigen gericht. Deze hebben vaak zware eisen over uitval en actieradius. We zien in de markt en in de afvalmarkt ook nog relatief weinig partijen die al gebruik maken van meer duurzame oplossingen voor de inzamelvoertuigen. Om deze reden zijn er nog weinig vergelijkende cijfers beschikbaar over fijnstof.

De well to wheel CO2 emissies zijn inmiddels wel in kaart gebracht, en kunnen worden gevonden via [Lijst emissiefactoren | CO2 emissiefactoren](#)

ZIJBELADING

De eigen werkorganisatie werkt met een combinatie van zijladers en achterladers. In de drie andere gemeenten in de BUCH wordt er volledig met zijbeladers ingezameld. De ervaring hier geeft vertrouwen dat dit in een groot deel van Bergen ook gaat lukken.

Bij zijbelading hoeven de containers niet meer door een persoon aan het voertuig te worden gehangen. Dit zorgt ervoor dat de inzamelwerkzaamheden minder arbo-belastend zijn en dat is gunstig voor de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers. Voor het deel van de kern waar zijlading echt niet mogelijk is, is rekening gehouden met de inzet van een achterlader. De BUCH maakt gebruik van de nieuwste generatie zijladers. Dit betekent dat de voertuigen direct langs de containers kunnen rijden, en deze niet via een boog in het voertuig hoeven te laden. Deze voertuigen zijn flexibeler in inzet en zijn ook gunstiger voor de verkeersveiligheid. Een filmpje kan bekeken worden via "[en zo doen wij het in de praktijk - YouTube](#)". Voor het bepalen van eventuele clusterplaatsen worden richtlijnen opgesteld. In deze richtlijnen wordt opgenomen in welke volgorde de keuze bepaald wordt (parkeerlocaties, openbaar groen). De clusterplaatsen worden in overleg met de inwoners opgesteld.

BEDRIJFSAFVAL

In het grondstoffenplan is niet voorzien dat er inzameling komt bij bedrijven. De gemeente heeft een zorgplicht voor de inzameling van het huishoudelijk afval. Een grijs tussengebied is het kleinschalig toerisme (recreatiewoningen). Voor deze groep is er in het grondstoffenplan voorzien dat we samen met de uitbaters gaan kijken naar een toegespitste communicatie-aanpak